

מתוך פרוייקט השו"ת*

שימוש בשאריות עור שנותר לאחר ניתוח לצרכי מחקר

שאלה: האם מותר להשתמש בשאריות עור בטן שנותר לאחר ניתוחי קיצור קיבה/מתיחות בטן לצרכי מחקר. מדובר בחתיכות עור שעמידות להיזרק, ואין חשש שיסירו יותר עור בגלל המחקר (אין קשר בין המחקר לבין הניתוחים מהם לוקחים את השאריות).

לכשעצמי חשבתי שמאחר שאין כאן חבלה לשם לקיחת העור, החולה חי וקיים, והעור עתיד להיזרק בלאו הכי - שאין בכך בעיה. האמנם?

תשובה: מבחינה הלכתית אין מניעה להשתמש בשאריות עור שאינן נצרכות לחולה, ואין לו אפשרות לעשות בהם שימוש כלשהו. לכן מותר להשתמש בהם לצרכי מחקר שלא יפגע בחולה בשום אופן.

מבחינת החוק הנושא מורכב יותר וצריך לקבל רשות מפורשת מהחולה.

הערה: אם ישתנה המצב, וחולים יוכלו למכור את שאריות הרקמות שהוצאו מהם, אזי המכירה תחשב שימוש אפשרי ויהיה אסור גם מבחינה הלכתית להשתמש בהם בלא אישור מפורש של המנותח.

הרב ד"ר מרדכי הלפרין

תפילות וברכות – לבעלי סטומה

שאלה: איך בעלי סטומה צריכים להתנהג בתפילות ובברכות?

תשובה:

תפילה – מותר להתפלל עם סטומה. אמנם מומלץ לרוקן את השקית קודם לכן מכיוון שבזמננו אין צואה על בשרו כלל שהרי המעי עצמו בולט מעט לתוך המיכל, ואין שום ריח רע. א"כ אין שום פקפוק בהיתר להתפלל וללמוד ולברך בברכות. (מנחת יצחק ח"י סימן ח. וע"ע בשו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' יא-יב, ובספר הליכות שלמה פ"כ אות יד, שו"ת שבט הלוי ח"ג סימן יז, שו"ת ציץ אליעזר ח"ט סימן ו. הובאו בספר פסקי תשובות סימן עו אות ט. ע"ש).

* מתוך פרוייקט השו"ת הבינלאומי לרפואה והלכה של מכון שלזינגר. ראה בקישור:

<http://98.131.138.124/db/responsa.asp>

על הפרוייקט ראה **אסיא** סט-ע, עמ' 59-64 (תשס"ב).

ברכות – כנ"ל.

ברכת אשר יצר – חולה עם קולוסטומיה יש לו בדרך כלל 1-3 יציאות ביום ויברך אשר יצר אחרי כל יציאה. אמנם חולה עם איליאוסטומיה שיוצא ממנו נוזל צואתי כל הזמן, יברך אשר יצר פעם אחת כל בוקר בברכות השחר ויכווין להוציא כל היום. ראה נשמת אברהם (מהדורה חדשה, תשס"ז) כרך א' חלק או"ח סי' ע"ו ס"ק ט(1).

אכן בהטלת שתן בשירותים יש לברך בכל פעם, וטוב לכוון בברכת אשר יצר גם על הצואה.

הרב אשר שקאני**האם תתכן מציאות שצאצא אחד יהיה בן של כמה אבות?**

שאלה: השאלה שבכותרת מתבססת על דברי התוספות במסכת נדה דף מב,ב, החולק על רש"י שם, וסובר כי גוליית הפלשתי היה צאצא משותף של מאה אבות.

תשובה: המציאות ברורה כהבנת רש"י שם. ולא כהבנת התוספות. (כעין זה ראה שו"ת חת"ם סופר, יו"ד סימן קסז, ד"ה האמת: "...אבל אחר בקשת המחילה מרבתינו הקדושים" וכו', וכן בספר "רפואה מציאות והלכה – ולשון חכמים מרפא" סימן לח).

בדרך כלל אחרי חדירת זרעון ראשון לתוך הביצית, נחסמת האפשרות לחדירת זרעונים נוספים.

אמנם יש מקרים בהם מנגנון החסימה הזה לא פעל כראוי, ואז מצליחים לחדור לביצית כמה זרעונים.

אולם במקרה כזה אף פעם לא ייוצר עובר חי, מעין מה שכבר למדונו חז"ל שכל יתר כחצר דמי. לכן כשיש יותר מגרעין של זרע אחד בתוך הביצית לא יכול להיווצר עובר בר קיימא.

בתרגום לשפת הרפואה: בתא תקין -- ביצית מופרית -- שממנה יכול להתפתח עובר יכולים להיות 46 כרומוזומים במקרה התקין (או 45/47 כרומוזומים במקרי תקלה). בחדירת שני תאי זרע לתא ביצית, נמצאים בביצית 69 כרומוזומים, מצב שלא מאפשר חיות כלל. הדבר נכון לא פחות גם לחדירה של יותר משני זרעונים, כשכל זרעון מוסיף עוד 23 כרומוזומים לביצית המופרית, מצב שכאמור לא מאפשר חיות.

הרב ד"ר מרדכי הלפרין